

האוניברסיטה העברית
המחלקה לסטטיסטיקה

מבחן סיום בקורס: **(52609) שיטות חישוביות בסטטיסטיקה**

תאריך הבחינה: 7.2.10, שעה 11:00. (מועד א)

משך המבחן: שתיים

חומר מותר בשימוש: 3 דפים כתובים בכתב ידו של הסטודנט.

הוראות: יש לענות על שתי השאלות ולנמק (בקיצור) כל אמירה. בהצלחה!

שאלה 1

התפלגות פואסון עם פרמטר מיקום λ נתונה בעזרת פונקציית ההסתברות $e^{-\lambda} \lambda^x / x!$ בעבור x טבעי. נתונים שלושה מדגמים מהתפלגות זו. באחד המדגמים הפרמטר הוא λ_1 , בשני הוא λ_2 ובשלישי הנו $\lambda_1 + \lambda_2$. מעוניינים באמידת ערכי הפרמטרים. תוצאות המדגמים שמורים באובייקטים של R בשמות $X.1$, $X.2$ ו- S , בהתאמה. להלן קוד R :

```
> n.1 <- length(X.1)
> n.2 <- length(X.2)
> n.s <- length(S)
> sumX.1 <- sum(X.1)
> sumX.2 <- sum(X.2)
> sumS <- sum(S)
> lam.1 <- 1
> lam.2 <- 1
> for(i in 1:100)
+ {
+   p.1 <- lam.1/(lam.1 + lam.2)
+   p.2 <- lam.2/(lam.1 + lam.2)
+   lam.1 <- sum(sumX.1 + p.1*sumS)/(n.1+n.s)
+   lam.2 <- sum(sumX.2 + p.2*sumS)/(n.2 + n.s)
+ }
> lam.1
[1] 2.168687
> lam.2
[1] 5.364646
```

1. מבין האפשרויות הבאות, מי המתאימה ביותר לאפיון האלגוריתם בו משתמשים?

- i. Bootstrap
- ii. EM
- iii. HMM
- iv. MCMC

נמקו!

2. ממוצעי שלושת המדגמים התקבלו להיות 1.9, 4.7, ו-8, בהתאמה. האם עובדה זו מתאימה לתוצאה שהתקבלה כתוצאה מהרצת הקוד? נמקו.
3. נטען כי אם היינו מחליפים את ביטוי הקוד "i in 1:100" בביטוי "i in 1:10" אזי בהכרח היו מתקבלים ערכי λ_1 ו- λ_2 נמוכים יותר מן הערכים שהתקבלו. האם הנכם מסכימים עם טענה זו אם לא?
4. רשמו פונקציה המקבלת כקלט 4 סדרות פואסוניות $X.1$, $X.2$, $X.3$ ו- S , כך שהפרמטר בסדרה S הוא סכום ערכי הפרמטרים של שלושת הסדרות האחרות. כפלט הפונקציה צריכה לייצר אומדים לשלושת הפרמטרים בהתבסס על הקלט.

שאלה 2

נתונה תצפית Y . מודל הסתברותי לתצפית זו מניח כי תצפית זו, בהינתן משתנה רקע λ , שאינו נצפה, מפולגת התפלגות פואסונית עם תוחלת λ . התפלגות משתנה הרקע תלויה במצב המערכת. אם המערכת במצב $\delta=0$ אזי $\lambda \sim \text{Exp}(1)$, בעוד אם המערכת במצב $\delta=1$ אזי $\lambda \sim \text{Gamma}(1,1)$. ההערכה הראשונית היא שההסתברות להיות המערכת במצב $\delta=1$ היא $\frac{1}{2}$. מעוניינים בעדכון הערכה זו כתוצאה מהתצפית.

1. רשמו את ההתפלגות המותנית של λ , בהינתן ערכם של Y ו- δ .
2. רשמו את ההתפלגות המותנית של δ , בהינתן ערכם של Y ו- λ .
3. הציעו אלגוריתם, המבוסס על שיטתו של Gibbs, המאפשר יצירה של סידרה של זוגות ערכים $(\lambda_1, \delta_1), (\lambda_2, \delta_2), \dots, (\lambda_n, \delta_n)$ כך שהתפלגות כל זוג ערכים הנה בקירוב ההתפלגות המותנית של הצמד (λ, δ) , בהינתן התצפית Y .
4. כיצד ניתן להשתמש בסדרת הזוגות הנ"ל כדי לחשב את ההסתברות המבוקשת?